

ПРАКТИЧЕСКА ПЕДИАТРИЯ
за медицински сестри и акушерки
е специализирано научно списание.

Безплатно издание на Салвис АД
съвместно с БПА.

Всички права запазени!
ISSN 1311-0756

Списание се обработва в БД
Българска медицинска литература.

Главен редактор
проф. Владимир Пилосов

Отговорен редактор
доц. Пела Бикова

Редактори
Весела Славчева
Албена Раленкова

Реклама
Любомира Бандерова

Дизайн
Лиляна Дворянова

Изпълнителен директор
Наталия Кирилова

Адрес на редакцията
1528 София
ул. „Д. Пешев“ 5
тел.: 02/944-17-99
e-mail:
spisanie@prakticheska-pediatria.net

Всички публикувани материали изразяват професионалното становище на авторите и не обвързват издателя на списанието.
Редакцията не носи отговорност за съдържанието на публикуваните реклами и платените публикации.

1
БРОЙ
2015

СЪДЪРЖАНИЕ

Лице на броя

Милка Василева 4

На фокус

Неонаталният генетичен скрининг – фактор за профилактиката и лечението на генетичните метаболитни и хормонални заболявания
А. Димитрова, Д. Хаджиделева, Т. Веселинова 6

Статии и обзори

Грижите за деца с детска церебрална парализа: предизвикателство за екипа от професионалисти по здравни грижи
А. Терzieva, Н. Василева, Г. Чанева, Д. Благоева 9

Промотивни и профилактични проблеми на децата в най-ранния период от тяхното развитие. Недоносените – деца, родени в риск
П. Кантарова, А. Терzieva, Н. Василева, С. Георгиева 12

Затруднена ефективност при медицинско обслужване на деца с аутизъм в болнична обстановка
Н. Василева, А. Терzieva, С. Георгиева, Е. Стоянова 18

Участие на акушерката при първична реанимация на новороденото
Т. Веселинова, А. Димитрова, Д. Хаджиделева 21

Роля на медицинската сестра в осъществяването на програмата „Детско здравеопазване“ в първичната медицинска помощ
Ив. Стамболова, Н. Василева 24

Първи контакт майка – бебе
Е. Казълова 27

По света

Психологически проблеми при работата на медицинската сестра с деца
Е. В. Зарайская 30

Въпроси и отговори

..... 32

Проф. Владимир Пилосов - Председател на Българската педиатрична асоциация:
"С гордост можем да кажем, че първият брой на "Практическа педиатрия за медицински сестри и акушерки", вече е факт. Той е посветен изцяло на медицинските сестри и акушерките и е подготвен с конструктивното съдействие на Българската асоциация на професионалистите по здравни грижи. Амбицията на издателския колектив е изданието да излиза поне два пъти годишно. Съдържанието на този първи брой показва, че сме на прав път. Доказва го интервюто с г-жа Милка Василева - в него открих поне три важни теми, които най-вероятно ще станат обект на обстоен коментар в следващите броеве. Първо, броят на медицинските сестри и акушерки в страната ни намалява застрашително, като в момента те са поне два пъти по-малко от необходимото. Освен това у нас няма патронажни сестри и акушерки, разбира се като изключим опитите на УНИЦЕФ чрез своите проекти да възстанови тази дейност. А няма как да не си признаем - без достатъчен брой медицински сестри не е възможно да бъде постигнато високо качество на медицинската грижа. Второ, голяма част от жалбите на българските пациенти не се ли дължат именно на липсата на пълноценно взаимодействие между лекар и медицинска сестра, включително и поради обективни причини? И трето - подменяйки названието "милосърдна сестра" със студенто и нищо не внушаващо "професионалист по здравни грижи", не зачеркнахме ли всъщност една от най-важните роли на тези специалисти - да бъдат милосърден проводник на цялостното отношение на здравната система към пациента? Колкото и модерна да е епохата, в която живеем, пациентът им а нужда, и то крещяща нужда от топло и внимателно отношение ..."

Списание „Практическа педиатрия за медицински сестри и акушерки“ е безплатно издание на „Салвис“ АД съвместно с Българска педиатрична асоциация.

Списание можете да получите в офиса на БАПЗГ в гр. София, ул. „Казбек“ №62 или да заявите на имейл адрес pr.barzq@gmail.com и да Ви бъде изпратено с куриер. Стойността на куриерската услуга е за сметка на поръчващия.

МИЛКА ВАСИЛЕВА:

„Ако сега здравеопазването ни изпитва дефицит на медицински сестри, то след 10 години ще настъпи критичен недостиг“

Председател на Българската асоциация на професионалистите по здравни грижи

Какъв е броят на медицинските сестри и акушерките в България и дали задоволява нуждите на здравната система от тези кадри?

Според някои прогнози след десетина години в ЕС ще се усети липса на квалифицирани медицински кадри – лекари, сестри, акушерки... Какви са прогнозите за страната ни?

Броят на медицинските сестри и акушерките е критично нисък! Данните са доста тревожни – за 10-годишен период, от 1990 г. до 2000 г., броят на медицинските сестри е намалал почти наполовина, професията са напуснали 22 331, което представлява реален спад с 41.5%. След 2000-а (до края на 2013 г.) тенденцията за намаляване на броя на специалистите по здравни грижи продължава. Според данни от края на 2015 г. броят на работещите медицински сестри, членове на БАПЗГ, е 23 636, а броят на акушерките – 3 623. Около 3 500 медицински сестри и около 1 200 акушерки са в пенсионна възраст, но продължават да упражняват професиите си поради невъзможност да преживяват с мизерните си пенсии. Средната възраст на медицинските сестри е 50 години, а на акушерките – 49 години. Броят на новопостъпващите в професията

е незначителен – всяка година се дипломират около 500 медицински сестри, като 85% от тях декларират, че ще направят всичко възможно да напуснат страната. Ежедневно професията напускат квалифицирани медицински сестри и акушерки, които не получават добро заплащане и нямат възможност за удовлетворяващо кариерно развитие. Всичко това означава, че ако сега здравеопазването ни изпитва дефицит на медицински сестри, то след 10 години, ако не се предприемат адекватни мерки, ще настъпи критичен недостиг.

Въпреки че липсва регламент за задължително съотношение на броя на медицинските сестри към броя на населението, справката показва, че в ЕС на 100 000 души население се падат 750 медицински сестри, а в България броят им е почти наполовина – 427. За да бъдат постигнати европейските нива, на България са необходими общо 54 343 медицински сестри, или иначе казано – към настоящия момент системата на българското здравеопазване изпитва дефицит от 30 707 медицински сестри. Сходно е и съотношението лекар – медицинска сестра. В ЕС то е 1:2.26, а у нас – 1:0.9.

Всички тези данни пределно ясно

показват незавидната картина на българското здравеопазване в частта му кадрово обезпечаване, което от своя страна води до понижено качество на здравните услуги, неудовлетвореност у пациентите и попадане на медицинските сестри и акушерките във водовъртежа на „синдрома на изпепеляване“ (те са принудени да работят поне на две работни места, за да осигурят поносим доход за семействата си).

Пренебрегва ли се ролята на медицинските сестри и акушерки в България?

В България на професиите „медицинска сестра“ и „акушерка“ се гледа като на помощни длъжности, които подпомагат лекаря при изпълнение на неговите задължения. Съгласно европейските и световни документи в областта на здравните грижи обаче тези две професии са автономни, със своите права и отговорности, регламентирани в различни правителствени документи. В България това е Наредба №1/02.2011 на МЗ, която определя автономните дейности на медицинските сестри и акушерките, които задължително се извършват само по назначение на лекар или в негово присъствие. В извънболнич-

ната помощ ролята на медицинската сестра и акушерката е напълно пренебрегната и са иззети основните сестрински и акушерски функции за патронажните грижи, от които населението има огромна нужда. Няма изградена политика за извънболнична помощ, осигурявана, организирана и управлявана от професионалистите по здравни грижи, които след 2007 г. се обучават в структурите на Медицински университети, получават висше образование и добра съвременна подготовка в областта на здравните грижи, общественото здравеопазване и социалната дейност.

Държавната стратегия „Здраве 2020“ и „Цели за здраве 2020“ прокламират сериозна загриженост за промоцията на здравето и профилактиката на болестите, както и особено внимание по отношение на грижите за възрастните, майките, децата и рисковите групи. Но за да се регламентират набелязаните цели, е необходимо да се гласува доверие на професионалистите по здравни грижи и да се предприемат бързи мерки за запазване на техния брой и качествен състав, за подкрепа на продължаващото им обучение и не на последно място – за осигуряване на достойно заплащане на труда им.

Имате ли информация колко здравни работници се преквалифицират и трайно напускат професията? Какви са възможностите за овладяване на изтичането на кадри в чужбина и за привличането на млади хора в специалността?

След 2007 г. средно 1000 професионалисти по здравни грижи ежегодно напускат страната и кандидатстват за признаване на професионалната си квалификация в чужбина. Още около 500 от тях остават в страната, но напускат професията поради ниското заплащане на труда, непривлекателните условия на труд и лошия психоклимат в трудовите колективи. След като са известни причините за напускане на професията, абсолютно наложително е да се предприемат спешни мерки за справяне

с наболелите проблеми. Всичките тези проблеми не са тайна за управленските екипи, но се подценяват. За да бъдат привлечени млади хора в професионално направление „Здравни грижи“, трябва да се подобрят и условията за придобиване на професиите – иновативни методи и технологии на преподаване, изграждане на наставнически статут за подобряване на възможностите за практическо обучение, възпитаване в ценностите и философията на здравните грижи, възпитаване на убеденост от спазване на етичните норми, следване на поведенчески модели, които да бъдат стриктно спазвани от всички участници в процеса на грижи за болния.

Често младите професионалисти преживяват тежки разочарования от разликата между наученото в университета и реалността в практиката. Така например, когато в реални условия една медицинска сестра е поставена пред предизвикателството да обслужва 30 болни, тя е принудена от обстоятелствата да изпълнява само и единствено медицинските назначения. Истинската същност и милосърдните задължения на сестрата остават на заден план, усмивката угасва, умората надделява... В резултат пациентът е объркан и несигурен от кого да очаква морална подкрепа, простичко обяснение на състоянието си и искрена надежда, че всичко ще бъде добре.

Какви предизвикателства срещат акушерките и медицинските сестри в работата си? Как се справят чисто човешки със стреса, който върви ръка за ръка с професията ви?

Когато работят, медицинските сестри и акушерките отдават себе си на своите пациенти и забравят своите чисто човешки проблеми. Те страдат заедно с тях, но не го показват, защото трябва да са силни заедно с пациентите, често се налага да „преведат“ медицинската терминология на по-разбираем език и си навличат гнева на лекарите, но въпреки това те правят всичко възможно да ста-

ват все по-добри професионалисти, да се учат непрекъснато, за да са полезни. А дали имат време за почивка – по-скоро не, защото трябва да работят не само интензивно, но и извънредно.

Много често медицинските сестри и акушерките изучават прийоми на приложната психология, за да са полезни както за пациентите, така и за себе си. Професията е трудна и отговорна, но и дълбоко удовлетворяваща. Усмивката на оздравялото дете, топлата прегръдка на майката, добрите думи на възрастния човек ни сгръват и ни дават сила да продължим, защото сме полезни, защото сме истински, защото без нас не може. Професията ни отнема голяма част от личното пространство, но ни го връща стократно, когато видим успеха и когато нашата отдаденост е оценена.

С оглед на всичките тези трудности, за които говорите и които са неизменна част от работата на медицинските сестри и акушерки, ако имахте възможността да започнете професионалния си път отново, бихте ли избрали същата професия?

Що се отнася лично до мен, това е моята професия и моята мисия – да давам добро. Благодарна съм на съдбата, че хората ми се доверяват и поставят пред мен предизвикателството да им дам най-доброто от себе си, без да чакам благодарност. Професията ми отвори нови духовни хоризонти, които обогатиха моя живот и ми помогнаха да стана по-търпелива, по-съсредоточена, по-отговорна, по-позитивна и по-сърдечна в отношенията си с хората.

Обичам професията си, защото тя е богата, интересна, дава възможност за лична изява в мултифункционален екип и винаги ми напомня, че трябва да сме добри и непрекъснато да усъвършенстваме любовта си към хората. Уникална професия, която се доказва непрекъснато и чийто значение ще се осъзнава все по-добре и по-пълно. ■